

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
I.I. Ismailov
2024 yil “ ”
Ro‘yhatga olindi №
05/04/028
“27” iyun 2024 yil

“AUDITNING XALQARO STANDARTLARI”
FANI BO‘YICHA

SILLABUS

Kunduzgi bo‘lim uchun

Bilim sohasi:	400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60410100 -“Buxgalteriya hisobi va audit” (tarmoqlar bo‘yicha)

Qarshi-2024 y

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar	
ISA2708	2024-2025	7-8	8	
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari	
Tanlov	O'zbek/rus		4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Audit	120	120	240
2.	<p style="text-align: center;">I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga xalqaro audit standartlarini tarkibi va modellari, xalqaro auditorlik faoliyatining rivojlanish tendentsiyalari va jahon qatormamlakatlaridagi ilg'or tajribalarini xususida o'rgatish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalalar, auditorlik faoliyatini tashkil qilishda uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish vazifalarini bajaradi.</p> <p style="text-align: center;">II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p style="text-align: center;">II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p style="text-align: center;">1-mavzu. Auditning xalqaro standartlarining ahamiyati va vazifalari</p> <p>Iqtisodiy munosabatlar tizimida auditning xalqaro standartlari o'rni va ahamiyati. Auditning xalqaro standartlarini sinflashtirish va O'zbekiston Respublikasida qo'llash masalalari. Moliyaviy hisobot va auditning xalqaro standartlari o'zaro aloqadorligi va bog'liqligi. Auditning umumiy talablari va audit uchun xizmat ko'rsatish. Xalqaro amaliyotda auditor etikasi.</p> <p style="text-align: center;">2-mavzu. Auditning xalqaro standartlari asosida auditni tashkil qilish</p> <p>Auditning xalqaro standartlarini maqsadi va umumiy tamoyillari. Audit o'tkazish shartnomalarini tuzish. Auditni rejalashtirishning umumiy talablari. Biznes shartlarini o'rganish. Muhimlik darajasini belgilash. Ichki nazorat tizimi va tavakkalchilikni baholash. Auditorlik tekshiruvini xujjatlashtirish.</p> <p style="text-align: center;">3-mavzu. Auditni rejalashtirish</p> <p>Auditni rejalashtirishning umumiy talablari. Hisobotdagi xato va firibgarliklarni o'rganishda auditning majburiyatlar. Auditda riskni baholash va muximlik darajasi belgilash. "Moliyaviy hisobot auditini rejalashtirish" nomli 300-son AXSga muvofiq auditorlik tekshiruvini rejalashtirishning tamoyillari va bosqichlari. Auditorlik tekshiruviga mijozni jalb qilish va dastlabki rejalashtirish. Audit shartnomasi mazmuni va uning shartlarini kelishish xususiyatlari. Audit umumiy rejasi va audit dasturini tuzish tartibi. Rejalashtirish jarayoni. Oldindan kelishuv tadbirlari. Faoliyat uzluksizligi to'g'risida amallarni bajarish. Axloqiy talablarga muvofiqligini baholash. Rejalashtirish jarayoni. Audit strategiyasini ishlab chiqish. Oraliq va yakuniy audit. Firibgarlik va xato. Moliyaviy hisobotlar audit uchun AXS-220 bo'yicha sifat nazorati. "Auditni hujjatlashtirish" nomli 230-son AXS bo'yicha auditni hujjatlarni. Hujjatlar turlari. "Moliyaviy hisobot auditini rejalashtirish va o'tkazishda muhimlik" nomli 320--son AXS.</p> <p style="text-align: center;">4-mavzu. Auditorlik dalillarini yig'ish</p>			

Auditorlik dalillarining ko'rinishlari va yig'ish usullari. Auditda tahliliy usullarni qo'llash yo'llari. Auditda tanlash va tanlov o'tkazish usullari. Mantiqiy tanlov. Audit o'tkazish jarayonida boshqa shaxslarning malumotlaridan foydalanish. Tekshiriluvchi sub'ekt rahbariyatining bildirishnoma va arizalari.

5-mavzu. Auditorlik xulosa va takliflarining xalqaro standartlari

Moliyaviy hisobot bo'yicha auditorlik xulosalari. Tekshiruvdan o'tkazilayotgan moliyaviy hisobot tarkibi bo'yicha taqqoslash o'tkazish usullari. Moliyaviy hisobot tarkibiga kiruvchi ilova va tushuntirishlar, ularni baholash tartibi.

6-mavzu. Auditning boshqa maxsus sohalari

Maxsus maqsadli asoslarga muvofiq tayyorlangan moliyaviy hisobotlar auditi. Ayrim moliyaviy hisobotlar hamda moliyaviy hisobotdagi maxsus elementlar, schyotlar yoki moddalar auditi. Qisqartirilgan moliyaviy hisobotlar bo'yicha hisobot (xulosa) taqdim etish kelishuvlari. Auditning maxsus jabhalari. Maxsus audit topshiriqlari yuzasidan auditorlik hisobotlari. Istiqbol uchun tayyorlangan moliyaviy ma'lumotni tekshirish. Auditning xalqaro standartlari asosida auditga xizmat ko'rsatish. Moliyaviy hisobot ko'lamini aniqlash. Kelishilgan usullarni qo'llash. Moliyaviy ma'lumot tayyorlash.

7-mavzu. Xalqaro audit amaliyoti yuzasidan yo'riqnoma

Audit o'tkazish jarayonida kompyuterli ma'lumotlar tizimini tushuntiruvchi yo'riqnomalar. Kompyuterli ma'lumotlar tizimi muhitida audit o'tkazish xususiyatlari. Auditda kompyuter dasturlarini qo'llash. Auditorning banklar bilan aloqasini tartibga soluvchi yo'riqnomalar. Tashqi auditorlar va bank inspektorlari aloqalari. Xalqaro tijorat banklari auditi. Kichik korxonalar auditining xususiyatlari. Xalqaro auditorlik nazorati amaliyoti yo'riqnomasidagi boshqa savollar.

III. Amaliy mashg'ulotlar buyicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:
Auditning xalqaro standartlarining ahamiyati va vazifalari
Auditning xalqaro standartlari asosida auditni tashkil qilish
Auditni rejalashtirish
Auditorlik dalillarini yig'ish
Auditorlik xulosa va takliflarining xalqaro standartlari
Auditning boshqa maxsus sohalari
Xalqaro audit amaliyoti yuzasidan yo'riqnoma

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Iqtisodiy munosabatlar tizimida auditning xalqaro standartlari o'rnini va ahamiyati.
2. Auditning xalqaro standartlarini sinflashtirish va O'zbekiston Respublikasida qo'llash masalalari.
3. Moliyaviy hisobot va auditning xalqaro standartlari o'zaro aloqadorligi va bog'liqligi.
4. Auditning umumiy talablari va audit uchun xizmat ko'rsatish.
5. Xalqaro amaliyotda auditor etikasi.
6. Auditning xalqaro standartlarini maqsadi va umumiy tamoyillari.
7. Audit o'tkazish shartnomalarini tuzish.
8. Auditni rejalashtirishning umumiy talablari.
9. Biznes shartlarini o'rganish.
10. Muhimlik darajasini belgilash.
11. Ichki nazorat tizimi va tavakkalchilikni baholash.
12. Auditorlik tekshiruvini xujjatlashtirish.
13. Auditorlik dalillarining ko'rinishlari va yig'ish usullari.
14. Auditda tahliliy usullarni qo'llash yo'llari.
15. Auditda tanlash va tanlov o'tkazish usullari.
16. Mantiqiy tanlov.
17. Audit o'tkazish jarayonida boshqa shaxslarning malumotlaridan foydalanish.
18. Tekshiriluvchi sub'ekt rahbariyatining bildirishnoma va arizalari.
19. Audit o'tkazuvchi shaxs tomonidan qonun va me'yoriy hujjatlarga amal qilinishini aniqlash.
20. Xato va firibgarliklar mavjud holat va jarayonlarni tahlil qilish.
21. Moliyaviy hisobot sanasidan so'ng ro'y berishi mumkin bo'lgan holatlarni baholash.
22. Audit o'tkazuvchi shaxs faoliyati uzluksizligini baholash.
23. Audit ish sifati nazoratini o'tkazish usullari.
24. Moliyaviy hisobot bo'yicha auditorlik xulosalari.
25. Tekshiruvdan o'tkazilayotgan moliyaviy hisobot tarkibi bo'yicha taqqoslash o'tkazish usullari.
26. Moliyaviy hisobot tarkibiga kiruvchi ilova va tushuntirishlar, ularni baholash tartibi.
27. Auditning maxsus jabhalari.
28. Maxsus audit topshiriqlari yuzasidan auditorlik hisobotlari.
29. Istiqbol uchun tayyorlangan moliyaviy ma'lumotni tekshirish.
30. Auditning xalqaro standartlari asosida auditga xizmat ko'rsatish.
31. Moliyaviy hisobot ko'lamini aniqlash.
32. Kelishilgan usullarni qo'llash. Moliyaviy ma'lumot tayyorlash.
33. Audit o'tkazish jarayonida kompyuterli ma'lumotlar tizimini tushuntiruvchi yo'riqnomalar.
34. Kompyuterli ma'lumotlar tizimi muhitida audit o'tkazish xususiyatlari.

	<p>35. Auditda kompyuter dasturlarini qo'llash.</p> <p>36. Auditorning banklar bilan aloqasini tartibga soluvchi yo'riqnomalar.</p> <p>37. Tashqi auditorlar va bank inspektorlari aloqalari.</p> <p>38. Xalqaro tijorat banklari auditi. Kichik korxonalar auditining xususiyatlari.</p>
3.	<p>V Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetentsiyalar</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - - audit xalqaro standartlari tarkibini ; - xalqaro buxgalterlar federatsiyasi (XBF) rivojlanish tarixi; - rivojlangan mamlakatlarda auditorlik faoliyati <i>haqida tasavvurga ega bo'lishi;</i> - auditning xalqaro standartlari asosida auditorlik tekshiruvini o'tkazishni tashkil qilishni; - auditning xalqaro standartlari asosida auditorlik tekshiruvida tahliliy amallarni qo'llay olishni; - auditning xalqaro standartlari asosida auditorlik xulosasi va hisobotini rasmiylashtirishni <i>bilishi va ulardan foydalana olishi;</i>
	<ul style="list-style-type: none"> - auditning xalqaro standartlari asosida muhimlik va risk darajalarini aniqlash; - auditning xalqaro standartlari asosida ichki nazorat tizimini o'rganish va baholash; - audit ishi sifatini baholash <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</i> - auditorlik kompaniyalari faoliyatini tahlil qilish; - auditorlik kompaniyalar reytingini baholay olish; - xorijiy auditorlik kompaniyalari ish tajribalaridan O'zbekistonda foydalanish imkoniyatlarini belgilash <i>malakalariga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>iyoriv, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni</p>

6.	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. B.Q.Hamdammov Auditning xalqaro standartlari. Darslik. – T.: “Iqtisod-Moliya”, 2021. – 248 b.</p> <p>2. Karimov A.A., Muqumov Z.A., Khodjaeva M.H., Avloqulov A.Z. Xalqaro audit. Darslik. Darslik. – T.: “Iqtisod- Moliya”, 2019. -388 b.</p> <p>3. Tuychiyev A., Qo’ziyev I., Avloqulov A., Sherimbetov I., Avazov I. Audit. Darslik. – T.: “Iqtisod-Moliya”, 2019. – 530 b.</p> <p style="text-align: center;">Qo’shimcha adabiyotlar</p> <p>4. O’zbekiston Respublikasining 2021 yil 25 fevraldagi “Auditorlik faoliyati to’g’risida”gi O’RQ -677-sonli Qonuni.</p> <p>5. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “O’zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini yanada pivojlantirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi Qarori, 2018 yil 19 sentyabr PQ-3946-con.</p> <p>6. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o’tishning qo’shimcha chora-tadbirlari to’g’risida”gi Qarori, 2020 yil 24 fevralda PQ-4611-con.</p> <p>7. O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “O’zbekiston Respublikasi hududida qo’llash uchun auditning xalqaro standartlarini tan olish tartibi to’g’risidagi nizomni tasdiqlash to’g’risida”gi 2022 yil 11 apreldagi VM-171 son Qarori.</p> <p>8. Qo’ziyev I.N., Hamdamov B.K., Avazov I.R., Ochilov F.Sh. Auditning xalqaro standartlari. Elektron darslik. –T.: TMI. 2021 y.</p>
	<p style="text-align: center;">Axborot manbalari</p> <p>1. www.lex.uz (O’zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi)</p> <p>2. http://www.ziyonet.uz (Axborot ta’lim tarmog’i)</p> <p>3. https://www.naab.uz. – O’zbekiston Respublikasi Buxgalteriyalar va auditorlik milliy assotsiatsiyasining rasmiy sayti</p> <p>4. http://uzaudit.uz- O’zbekiston Respublikasi Auditorlar Palatasi rasmiy Sayti</p> <p>5. www.mf.uz (O’zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy sayti).</p>
7.	<p>Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun ma’sular:</p> <p>A.T.Alikulov - QaRMII, “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasining mudiri dotsent,</p> <p>O.N.Xolnurodov – QaRMII, “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasining katta o’qituvchisi.</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>S.R.Egamberdiyeva - Q a R M I I , “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasining dotsenti, i.f.n</p> <p>.B.Qurbonov - QaRMII, “Innovatsion iqtisodiyot” kafedrasining dotsenti, i.f.n</p>

